

Torah from Around the World

Wie een ander gunstig beoordeelt zal zelf gunstig beoordeeld worden.

Talmoed, Sjabbat 127b

Sjabbat 9 september 2023/ 23 Elloel 5783, Nitsavim/Wajelech, Dewariem/Deuteronomium
29:9 - 31:22

Tanach blz. 410 - 416

Haftara: Jesjahoe 61:10 - 63:9

Tanach blz. 904

Vertaler: Thea Koster

Commentaar: **Jan Uhrbach** geeft leiding aan het Block/Kolker Center for Spiritual Arts.

[Oorspronkelijke Engelse tekst](#)

Kiezen om te kiezen

Rabbi Yehoshua ben Levi zei: Alle dieren van de schepping werden geschapen in hun volwassen gestalte, ze werden geschapen met hun toestemming en volgens hun vorm (Rosh Hashanah 11a).

De rabbijnen leerden dat Rosj Hasjana de schepping van de wereld herdenkt, of volgens sommige verhalen de zesde dag van de schepping, de dag waarop de mensheid werd geschapen. Vanuit liturgisch oogpunt wordt de dag gezien als meer dan alleen een jubileum.

We bidden 'Hajom Harat Olam', vandaag is de wereld geboren, wat suggereert dat de wereld, de mensheid en ieder van ons individueel 'vandaag', elke Rosj Hasjana, is geschapen.

De leer van Rabbi Yehoshua ben Levi over het scheppingsproces veronderstelt iets verrassends: elk schepsel heeft met mate keuze in zijn eigen formatie; zijn "toestemming" is vereist. Volgens de grote chassidische meester, de Sefat Emet, (TK: dat is Yehuda Aryeh Leib Alter, ook bekend onder de naam "Sefat Emet", de titel van zijn belangrijkste werk) betekent *l'eda-atan nivre'oe* dat bij de schepping alle schepselen voor zichzelf kozen – ieder zijn eigen specifieke vorm.

Dit idee zal bekend zijn bij iedereen die zich bezighoudt met creatief werk van welke aard dan ook. Op een bepaald punt in het creatieve proces begint het gecreëerde object zijn eigen vorm te bepalen. Hetzelfde geldt voor menselijke wezens. Natuurlijk kunnen we niet volledig 'zelf creëren'. We worden allemaal geboren met bepaalde fysieke, intellectuele en emotionele kenmerken, en in bepaalde sociale en familiale structuren. Maar de zinsnede 'vandaag is de wereld geboren', die een passief proces suggereert, is misleidend. Binnen onze controlemogelijkheid, creëren we onszelf actief op Rosj Hasjana, en eigenlijk elke dag. En dat doen we door onze keuzes.

Kijk, ik leg je vandaag het leven en het goede, de dood en het kwade voor. . . Leven en dood leg ik je voor, zegen en vloek. Kies voor het leven. (Dewariem 30:15, 19)

Waarom moet de sidra van deze week ons gebieden om voor het leven te kiezen, en wat betekent dat echt? Als we het gebod lezen in het licht van de leer van Rabbi Yehoshua ben Levi, zouden we de Tora kunnen begrijpen als een manier om ons eraan te herinneren dat alle keuzes creatieve daden zijn. Ieder van ons creëert zichzelf voortdurend door de keuzes die we maken. Uiteindelijk zijn wij de som van onze keuzes; we zijn wezens die vrij geschapen zijn volgens de vorm die we kiezen, niet alleen bij de schepping, maar op elk moment.

Om voor het leven te kiezen moeten we actief, bewust en voortdurend kiezen wie we zullen worden. We moeten ervoor kiezen om onszelf en ons leven te creëren, in plaats van ons passief te laten vormen. Op het meest basale niveau moeten we kiezen om te kiezen.

Het gebod om voor het leven te kiezen drukt een realiteit uit dat levensenergie voortkomt uit het uitoefenen en uiten van de wil, uit het maken van keuzes. We leven het meest volledig als we actief en bewust staan in het proces van kiezen wie te zijn. Het moment dat we onszelf toestaan om op een bepaalde manier te zijn, eenvoudig omdat we altijd zo zijn geweest, of omdat de maatschappij of een bepaalde persoon ons onder druk zet om zo te zijn, of om een andere reden dan een bewuste, doordachte beslissing om op een bepaalde manier te zijn. – dan zijn we een beetje gestorven. Wij hebben dan voor de dood gekozen, niet voor het leven.

En deze keuze zelf – het omarmen van onze macht om te kiezen; het onszelf actief en bewust creëren – is niet intuïtief voor de hand liggend, noch gemakkelijk. De mogelijkheid om op Rosj Hasjana onszelf opnieuw te creëren is een enorm voorrecht en ook een enorme verantwoordelijkheid.

De Talmoed leert over de drie boeken die geopend zijn op Rosj Hasjana:

Rabbi Kruspedai zei in naam van Rabbi Jochanan: Er worden drie boeken geopend op Rosj Hasjana, één voor de door en door goddeloze, één voor de door en door rechtvaardige, en één voor de *beinonim*, de tussenliggende. De door en door rechtvaardige wordt onmiddellijk ingeschreven en verzegeld in het boek des levens; de door en door goddeloze wordt onmiddellijk ingeschreven in het boek des doods; de *beinonim* – deze laatste staat “in de wacht” tussen Rosj Hasjana en Jom Kipoer. Als hij het alsnog verdient, wordt hij ingeschreven in het boek des levens; als hij het niet verdient, wordt hij ingeschreven in het boek des doods (Rosh Hasjana 16b).

Een krachtige chassidische interpretatie (Toldot Yaakov Yosef, geciteerd in Netivot Shalom) is als volgt:

Dit betekent dat ze drie nieuwe boeken openen, waarin een ieder zich voor het komende jaar moet inschrijven.

Hoe ongemakkelijk sommigen van ons zich ook voelen bij het idee dat God oordeelt en besluit over leven of dood, deze interpretatie kan zelfs nog uitdagender zijn, omdat het de verantwoordelijkheid rechtstreeks bij ons legt. Wij moeten kiezen.

Misschien is dit één reden waarom we de opdracht moeten krijgen om voor het leven te kiezen. Maar al te vaak geven we gemakkelijk onze macht om te kiezen op, omdat we geen verantwoordelijkheid willen dragen voor onze keuzes, of omdat we simpelweg niet weten wat we moeten kiezen. Andere keren weten we wel wat we moeten kiezen, maar dan voelt de juiste keuze te veeleisend; het brengt te veel werk, verlies, verandering of risico met zich mee.

En we hebben veel strategieën om keuzes te ontlopen. Soms zijn we passief en laten we toe dat het leven ons gewoon overkomt. Andere keren zijn we reactief en handelen we impulsief zonder na te denken. En vaak vermijden we dat we vandaag keuzes moeten maken door simpelweg vast te houden aan de keuze die we gisteren hebben gemaakt, om geen andere reden dan dat we die hebben gemaakt. Deze specifieke strategie kan grenzen aan afgoderij; wij beloven onze voornaamste trouw aan onze eigen eerdere keuzes en verplichtingen.

Uiteindelijk zijn we vrij om te kiezen, maar we zijn niet vrij van de last van het moeten kiezen. Niet kiezen is op zichzelf al een keuze, en dat is niet de keuze voor leven en zegen.

Toegegeven, het is niet eenvoudig om te weten wat je moet kiezen. Maar het feit dat we niet weten hoe we moeten kiezen, mag ons niet van de wijs laten brengen. We moeten ervoor kiezen mensen te worden die weten hoe ze moeten kiezen. Elke keuze die we maken verandert ons een beetje en verandert ook de manier waarop we de volgende keuze onder ogen komen en erover beslissen. Bij elke levensbeslissing die we nemen, worden we iemand anders, en het is die nieuwe persoon die de volgende keuze zal maken. Onze vraag is dus niet alleen: wie zal ik zijn als ik deze keuze maak, maar ook: zal het maken van deze keuze mij veranderen in iemand die beter in staat is de volgende keuze te maken? Wat zal deze keuze mij leren? Zal het mijn moed, mijn kracht vergroten? Zal het mijn vermogen om lief te hebben verdiepen, mij gevoeliger te maken, mij opvoeden? Zal het mij helpen meer diepgang toe te laten om de volgende uitdaging aan te gaan? Zal het mijn morele basis

versterken, of zal het mij vatbaarder maken voor steeds grotere ethische compromissen?
Hoe zal deze keuze mijn karakter niet alleen weerspiegelen, maar ook vormgeven?

Rabbi Yehoshua ben Levi leerde dat alle dieren in hun volwassen gestalte werden geschapen. Hierin verschilt misschien de oorspronkelijke schepping van het voortdurende scheppingsproces, en dieren van mensen. We zijn niet volwassen geschapen in onze uiteindelijke vorm. We groeien naar wat de bedoeling is die we zullen zijn. En we moeten ook groeien in ons vermogen om te kiezen, we moeten uitgroeien tot *ba'alei bechira*, werkelijk vrije 'meesters' in het keuzes maken.